

Do Shliochd nan Gael Gaisgeil,

A Sheas gu dileas, a Chathaich gu flathail, agus a bhuaidhaich ann agairt
au coir.

A mhic nan Caledoniach nach de gheill re anih do nanihaid tha sibhse nis a seasamh anait bhur 'nath-richean. Sheas na laoch ud wi sinnsearan gu gaisgeil re comradh linn an aghaidh Armaitlean uaibhreach na Reimh. A mhic nan laoch ud leachdaich-aibh qu durachdach air wi cor fein an tras. Nacheil, an duigh fhein, ann comadh aite dhe r duthaich cuimhneachain air an ionnsudh gharbh thug na Romanaich, na gaisgaich bhorl ud, air traillean a dheanamh de' cinneach. Ach an do gheill laoch Chaledonia? Cha do gheill. Ciod a rinn na Gael san aimsirchein, nur rinn na Sasgun naich na bha nan comas gu traillean a dheanamh de mhic treuna na h-alba? Freagradh araich *Bhannocburn* a cheisd so Chathaich wi sinnsearan agus moran agaibh fein gu treun & luadhaeh airson saors' ur rioghachd & airson saors' an domhain.

Cha' neil sibh nis air ar gairm leis a Chrann-Fairaidh chum a chath mar a b'ahh aist ach tha sibh an duigh air ar gairm gu seasamh gu dileasfuidh shu-aicheantas ur saors' aon nith ibh aimsireil & spioradail. Bha wi 'niathrichean aghmhor air an deanamh cun-asach trid maitheis an Ti 's airde, air bhi-tuille 's nan luchd buadh, n'ur sheutaich iad le'm fuil 'san araich an t saors a dh' fhad iord agaibhse mar dhillib. Gu deimhin is cinnean souraichte sibhse. Tha sibh fathast ann seilbh air saorsa cogais & air a bhliadh na so fein bhuilicheadh boinne de'r fuil—saors' airson am babhaist do chuid agaibh ceudan de'n or a phaigh.

Ciod a rinn ur sinnsearan, a mhic 'Alla nam buadh,' comasach air seasamh an aghaidh & buaibh a thoirt, mar thubhairt mi cheana, air na Romanaich & na Sasgun naich? Ciod ach iad a bhith tuaireil, gaisg eil & dileas mar bu nos. Eisdaihbh fhineachan misneachail, treubhach nan gleann nam beann's nan stuchd. Is menic a thug na laoch nam d'fhainig sibh buaidh air an naimh dean's au Araich. Is gloimhor a bhuaidh fhuaradh air arsonsa am bliadna gun urchair, gun bhuille gun Coinn. Nur tha cuid de rioghachdan's an Eoipa san asia & sun afrila agus ann ionadaibh eile de ndoms ain gosnaich fuidh gheimhlaibh cruaidh au ain tighernais, & nur tha miltean air am fogradh on dachaidh, o'n teaghlaihaibh, o'n cloinn & o'm parantaibh, other 'san robh nithean maith na beatha so air an sealbhachadh ann am mor phailteas, gu duthaich 'sam bheil gailionna, fasalacbd & bochdain a bagairt cuir as do na fogaraich bhochd ud—nurtha miltean & deich mullean ue'r co-bhrathair ean 'sna h-ionadan bronach ud air am meas neo-airidh air an ainm leis aurobh iad aithniebte roimh, agus air an aireamh & air an comharachadh mar dhean adh sibhse ri'r spreidh; eisdaihbh ri guth brathar dhuibh feiu tha labhairt ribh ann ur cainnt fein. Deanaibh am feum is cubh aibh coir. Eisdaihbh na thra ri comhairl neach tha na fhior charaid duibh. Ach magheilleas sibh, air dhuibh chi nis saor, do na meadhon aibh a dh' fheudeas hbi air an gnathachadh gu sibhse a chumail air ais mheabladh gun au deanamh roghain do neach a sbeasanch ur coir ann an Ard-chomhairle ur rioghachd, Och is iosal a dbeumas sibh bhith 'noar barail fein & ani barail gach neach a reusanaicheas gu ceart mu'n cbuist cbuir muileanan dhuibh fhein Jartais dbiounsuidh Ard-shean aidh ur riogbachd airson na saorsa so tha nis agaibh, agus an roghnaich sibh a sheasamb ur coir na daoine sin a dhiult an ni bha sibh

a 'giarruidh & leis am b'aill sibhse a chumail fuidh dhaoisa? Chuir na *Antireformers* an ceill ann an Ard-sheanaidh ur duthacha gu'n robh sibhse co aineolach 's nach robh sibh comasach air roghainn chearl a dheananih, & ma chuireas sibh air an ais na daoine a chuir na nithe ud as ur leth, nach bi e soilleir gu leoir gu'n robh na labhairt iad muncbuis so fior?

Ma bheir neach sam bith aig am bheil ughdaras os ar cionn ann nithibh eile buaidh oirbh na oidhirpaibh air sibhse chumail air ais no thaladh gu geilleadh do iartais, ciod ain meas bhithas aig oir bh o so amach? Nach amhraic e oirbh mar dhaoine aineolach, suar ach & mar innealau a dheudeas e chleachdadh gu chriochean fein chuir air adhairt? Ach theaganib gu n abair thu, "Se so mo Mhaigh stir & tha e 'g-iarraidh comain orm au tras. Ma dhiarras mise comain airsan aigam eile gheibh mi an ni a dhiarras mi." Ach beachd smuain ich car troba Innis domh ciod a chomain tha e giarraidh? Tha e sireadh ort cha'n e do phearsa bhi air a shaltairt fuidh a chasaibh—ach ni is taireil no sin—do thuigse bhi air a toirt am braighdeanas. Madh aidaicheas tu gur e fein is glice & is tuigsiche & gu bheil thu fein gun eolas mu'n chuis, nach eil thu coit' cothrom dhoibhsan a chleachd a bith labhairt mu'n "t shluagh ain colach," & mu'n "Cheathearna bhruideil, a radh gu'n robh iad ceart nam barail g'ar laobh. Tha e na lagh n'ar rioghachd gu'm bi trailh, cia be ionad de'n dom hain as an d'thig e, saor co luath 's a Cheanas, a chas do fhearran Bhreatuinn. Ach mur agau sibhse ar coir mar dhaoine saor, tha sibh neo-airidh air saltairt air fonn Bhreatuinn—Cha bhuin an tainm Breatunnach dhuibhse ni's faide. Ma dhulaingeas sibh dhuibh fein 'sa chuis so bhi fuidh gheilt le bagraibh no bhi air ar ta laidh le geallan aibh neach sam bith, biodh e ard no iosal, caillidh sibh meas ar luchd eolais, caillidh sibh teistean ur cogais fein, bithidh sibh mar innealan aml' ain—mar ord no mar thuagh an laimh dhaoine seolta—daoine nach robhnan cairdean do'r saois, ach bha 'g aontachadh eosan bha & a tha nam n' iadean do shaors' a chinneadoin. Ma chuireas sibh, "Chlann Alba nam buadh," gu ard-sheanaidh ur duthacha, na daoine ud leis nach bu nar a radh gu'm b'iad naimhdean Athleas achaidh, tha sibh a bhadhadh eolas & saorsa bhi air an craobh-sgaoileadh measguile chinneachan na lalmhain: Cha'n eil teagamhach innis iad duibh 's na b-oraidean tha iad a deanamh an tras ann urmeasgfein, gu'n robh iadsan & gu'm bi iad, a lagradh cusean an eolais & na saorsa. Ach mar a deir an sean fhocal "is dearbh gnioch 's cha ghlor." Feumaidh sibh daoine a ghabhail mar gheibh sibh iad-Feumaidh sibh breth a thoirt a reir an gnionbaran.

Ach co a sheasamh ur coir-co sheasamh coir a chinneadoin anns na laithaibh a dhabh? Nach iad na daoine bha dileas ann an lagradh cuis nam bochd—treum ann an cathachadh eadhoin re uile laithean an cuairt an aghaidh ain-tigh earnais an luchd-saraichidh? Tha cuid dhiulhsan tha nis a lairgse bhi an nasgaidh nan seirbhaisaich dhuibhse & ur coir a sheasanch gu dileas, airidh air meas mor & tha sibhse nis saor, mur bi a choire agaibh fein, gu roghainn a dheanamh dhuibhsan tha dividh.

A chlann nan Gael, biodh fios agaibh gur e ur math san bsasghal so agus san t-sasghael ri teachd tha agamsa

miss'an amhrac-se am bas fein amhain is urra a bhann-leis am bheil nuse cean gaille ribhse fhuasgladh. Tha mi li mor-churam a gamhrac mun cuairt orm air feadh na Gaeltachd. "Tha rughadh naire mu'm ghruaigh," nur leuhhas mi na nithe th'air an rabd mu tbiomichioll ceid agaibh. Cha bhinn an sguel m'as fior, gu bheil moran agaibhse gu roghainn a dheanamh do dhaoine bha & a tha nan naimhdean do athleas achadh. Nur measgsa ann an sierramachd Pheairt—labhran ribhse tha g aiteachadh nan gleann nam beam 'snan stuchd—tha duine a sheasamh us ceir & a thagair cuis an athleas achaidh n'ar hu tearc mic nab alba ann seanadh ur duthachla bha dileas air taobh na corach. A Ghaeil sioriamachd Pheairt, leis an aill matb na rioghachd so, nach e ur dleas danas roghainn adheanamh do mhorair Ormelie an saisl sibh gum bheil aig an duine so ni sam bith ach ur math aimsaireil & spioradail 'san amhrac? Tha oighreachd ann ur scoramachd fein ro mohr. Tha a chlin & a bheusan an diomh air sam follais gun smal & tba a ghiulan air bhilh auns na huile ni a ghabh e oslaimh ann an gnothaichaibh ur rioghachd, freagarach do'n aidmheil a rinn e. Ainmaichaibh g niombh sam bith anns an d'iomachair se e fein gu nee-ismachaidh—bo a ni mach nach e ur mathsa—math a chinne dasine bha aig am beachd a shul?

Ach tha duil agamsa ri nithib is fearr uaibhse na tha mi tuigsinn eis am bheil duil aig cuidann an Albainn. Tba e air a radh gu ni bheil cuid ag oibhse a gheall fianus a thsirt do Ath-leasachadh a shoirbh eachadb, gu tarrumgair ar nais. Sibhse luchdaiteach aib nam beann, cion a dhalbh ur treildbireas! Ma bhithas sibh cionntach san ni so tha nis air a chuir as ur leth bithidh sibh o so amach mi-chiint each & bithidh sibh oiridh air ar comharachadh, aon bhuid le sgian no le iarrunn dearg, mar tha traillean air an comharacdb ann an iomadh earrainn de'n domhain. Ma ni sibh an ni so bheir sibh cothrom do naimhdean an Ath-leasachaidh—do naimhdean a chinmdoine mar a tubhairl nu cheand, air rail a dheanamh dhuibh & feudar a radh o se amach mu'r liomchioll, "sin agad trail leithed so dhuine."

Bheir mi aon chomhaire oirbh san dealacbadh. Mur urra dhuibh math a dheanamh anns an roghainn tha nis ri dheanamh, seachainaihb cron a dheanaibh. Co dhuibh gheiqhear silhse anns a chuis so g'ar 'n ismchar fein mardhaoine ciallach, cunmlasach, focblumaichte agus saor, codhiubb ni sibhse na tha air comas gu bhi briseadh sios no bhi togail suas daighnichean laidir an ameolais, na mi-Cheus, an eas-creideamh agus na ain-diadhachd ch'an fhad is urra duibh aon duibh a dheanamh-Ch'an fhadgus am feum sibh cunntas a thabhairt as ur stiubhardachd—Ciod sam bith ni sibhse, bithidh an Cinnedasine feumaidh iad a bhitb saor. Tha suil aigur dulhaich-tba ur cogais a deachdadh dhuibh-tha ur reusan a leagas dhuibh—sibh fein a chleatbdadh mardhaoine saor.

Gun dean sibh an ni bhithas airidh air ur sinnsear-esn—airidh air ainm Ath-leasaicheau-airidh air Breat-umnaigh-airidh air cliu & dean adais an dinm nasmh sin CRIODAIDH tha sibhse a giulan—Agus gu'm bi sibh maram firean air chuisnhrie gu siorruidh-is e durachd bhur fior charaid.

JAIN.

Do Shiochlaí agus Gaeil Gaeilge

A bhlas go hionann a chuidiú agus a bhreathnú ar na h-
-

1881

The text in this section is extremely faint and illegible, appearing as a series of light grey lines across the page.

The text in this section is also extremely faint and illegible, covering the majority of the lower half of the page.

1881

A Year 1881

1881

